

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING

opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

De SHHV heeft per 1 januari 2018 de Culturele ANBI-status verworven

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info
Bank: IBAN: NL42 RBRB 0943 3513 40 t.n.v. Stichts-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34
De SHHV is nu ook bereikbaar op Facebook en Twitter

Woerden Vestingstad – meer dan de moeite waard.

Inleiding

In oktober 2017 verscheen de notitie "Woerden Vestingstad" onder auspiciën van de Vestingraad, waarin vertegenwoordigers van het Stadshart, horeca, Woerden Marketing en de zogeheten "Cultuur 5", alsmede een afvaardiging van binnenstadsbewoners en het Rijngracht Comité samenwerken. In de notitie wordt een visie uitgewerkt waarlangs Woerden zich de komende jaren zou moeten ontwikkelen teneinde aantrekkelijk(er) te blijven voor tal van belanghebbenden, waaronder ook bezoekers. Het 'icoon' van deze visie is gevonden in de vestingwerken die heden ten dage nog steeds (deels) zichtbaar zijn. De visie is aanvullend naast de lopende programma's om Woerden te presenteren als boerenmarktstad (kaas, streekproducten) en als hoofdstad van het Groene Hart.

De Stichts-Hollandse Historische Vereniging (SHHV, circa 550 leden in Woerden en het voormalige Groot Waterschap van Woerden) is weliswaar niet vertegenwoordigd in de Vestingraad, maar wil langs deze weg toch een bijdrage leveren aan de beschreven visie.

Rijk historisch verleden

De visie biedt een plaats aan het tonen van de rijke geschiedenis van Woerden. Het wordt zelfs expliciet genoemd in de doelstellingen waarmee de ambitie moet worden bereikt:

"Zicht- en tastbaar maken van rijke verleden: De geschiedenis van een binnenstad is voor iedere stad uniek en biedt daardoor kansen om de stad te profileren en zich te onderscheiden van andere binnensteden. De binnenstad van Woerden heeft een rijke geschiedenis. Het Kasteel, de Petruskerk, de Windhond, de Kazerne, het voormalig arsenaal en het Stadsmuseum vormen hier enkele voorbeelden van en zorgen er voor dat de geschiedenis nog steeds voelbaar is in de binnenstad. Ondanks het ruime aanbod bestaan kansen om dit verder te versterken. Dit heeft onder andere betrekking op het ontsluiten van monumenten, het verbinden van culturele hotspots via een logische route door de stad, het verschaffen van informatie/verhalen over de historische elementen en het herstellen van historische elementen. De realisatie van de Rijngracht biedt kansen om de historische kwaliteiten zichtbaar te maken en de uitstraling en beleving van de

binnenstad te verbeteren. Ook de vergroening van de straten dragen bij aan beleving en uitstraling van de binnenstad.”

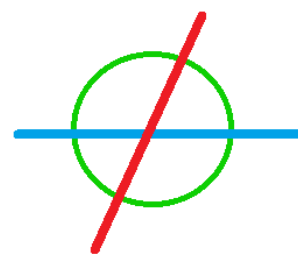
De SHHV meent dat deze doelstelling nadere uitwerking behoeft. Immers, het gevaar bestaat dat anders het rijke verleden in feite beperkt blijft tot het noemen / aanwijzen van enkele historische panden. Daarmee worden verschillende kansen gemist om juist bezoekers / toeristen een meeromvattende beleving te bieden. Deze beleving zal meer mensen naar Woerden kunnen trekken en hun verblijf aldaar significant kunnen verlengen. Dit is uiteraard ook in het belang van de verschillende deelnemers in de Vestingraad.

Aanzet

Er zijn verschillende bestaande bronnen waarmee men een indruk kan krijgen van de werkelijke rijkdom aan historisch materiaal in Woerden. Zo is er het Verhaal van Woerden waarin 42 zogeheten 'vensters' een kijkje geven in de geschiedenis van Woerden, vanaf de prehistorie tot het recente verleden (www.verhaalvanwoerden.nl). Enkele highlights van deze verzameling zijn uitgelicht in een brochure die door het Stadsmuseum is uitgebracht. Op basis van deze vensters is de SHHV overigens in gesprek met het Stadsmuseum om na te gaan op welke wijze deze rijke historie ook samenhangend kan worden gepresenteerd voor bezoekers van het museum.

Woerden bestaat als woonplaats minstens zo'n tweeduizend jaar. Archeologische vondsten laten zien dat deze plek overigens ook al in de prehistorie werd bewoond. De episoden uit het roemrijke verleden, vormen de ingrediënten voor een aantrekkelijke positionering van Woerden. Eén van de episoden wordt gevormd door de (opeenvolgende generaties) vestingwerken. De rode draad door de geschiedenis van Woerden is dat het, in tal van opzichten, steeds een **grensplaats** is geweest. Sterker nog, uit de geschiedenis van Woerden als grensplaats is op fascinerende wijze ook te illustreren hoe de geschiedenis van de Lage Landen zich ontwikkelde. Als voorbeelden van deze grensplaats-functie gelden onder meer:

1. De Romeinse Limes loopt van oost naar west door Woerden. De Rijnstraat is feitelijk de noordgrens van het Romeinse Rijk, waar je nu vreedzaam een kopje koffie langs de (weer stromende?) grensrivier zou kunnen drinken.
2. De Oude Hollandse Waterlinie loopt van noord naar zuid door Woerden. In 1672 is dit de enige plek geweest waar de Fransen een doorbraak probeerden te maken, maar die mislukte. Aan die waterlinie ontleent Woerden overigens zijn Vestingkarakter.
3. Woerden ligt centraal in het Groene Hart met zijn unieke cope-ontginningen, gelegen in een historisch veenweidegebied dat al vanaf het jaar 1000 in cultuur is gebracht. De boerenkaas is een uniek product van deze streek, ontwikkeld na de VOC-tijd toen het land minder geschikt werd voor verschillende vormen van akkerbouw.
4. Ook de Reformatie maakte Woerden tot een unieke grensplaats, met een aanvankelijk ten opzichte van de wijde omgeving afwijkende voorkeur voor de Lutherse visie. De eerste martelaar was een Woerdenaar (Jan de Bakker) en, om nog een saillant feit te noemen,

met typisch Woerdens pragmatisme werden in 1566 de beelden van de toen Lutherse Petruskerk verstoep voordat de Beeldenstorm losbarstte.

Evenzo kunnen voorbeelden van de "Woerdense grensplaats" worden gevonden in de tijd van Bonifatius (die hier geprekeert heeft), de geschillen tussen het Sticht (Bisdom Utrecht) en het Graafschap Holland – waaronder ook de moordaanslag op Floris V -- de Gouden Eeuw en de marktrechten, en de Patriottische tijd met aansluitend de Franse bezetting. We hebben het dan nog niet over de beide Wereldoorlogen en de demping van de Rijn. Kortom, een inderdaad zeer rijk verleden en voor velen (bewoners en bezoekers) een onverwachte en dus te ontdekken schat.

Concreet

Er zijn talloze manieren om dit rijke verleden te ontsluiten binnen het raamwerk van de visie van de Vestingstad. Daarbij kunnen verschillende bestaande producten en diensten, al of niet gemoderniseerd, worden aangepast. Zoals de inzet van stadsgidsen (in persoon, op papier, via een app), games, looproutes met verwijzingen naar andere locaties, tijdelijke exposities, optredens van re-enactors en nog veel meer. Daarnaast zijn er de activiteiten in de openbare ruimte, zoals themaweken, de Romeinenweek, de archeologiedagen, de lezingen van de SHHV, de maand van de Geschiedenis, en uiteraard (nog?) de tocht per Romeins schip of anders per eigen (water)vervoer. Wat nadrukkelijk ontbreekt in dit palet is een goede en dekkende collectie aan fysieke voorwerpen en vondsten die alle episodien illustreert en van zichzelf uit al een fascinerende reden is om Woerden te bezoeken. De SHHV is, zoals eerder aangegeven, in gesprek met het Stadsmuseum om na te gaan hoe alle waardevolle vondsten die gedaan zijn (en die nu deels in depot, deels buiten Woerden of in particuliere collecties worden bewaard) kunnen worden samengebracht en op passende wijze kunnen worden geëxposeerd binnen het totale aanbod van het Stadsmuseum. Om dit te realiseren is uitbreiding van de bestaande expositieruimte een optie.

Tot slot

Over de resultaten van dit overleg hopen wij u binnen afzienbare tijd nader te kunnen informeren. Los daarvan hopen wij dat het door ons geschetste standpunt mag worden gevoegd als bijlage bij de notitie van de Vestingraad. Het spreekt vanzelf dat de SHHV bereid is om, binnen het kader van deze visie, het rijke historische verleden van Woerden verder uit te werken en te helpen ontsluiten voor bewoners en bezoekers. Hiermee ontstaat een mooie vorm van synergie met de overige partijen die binnen de Vestingraad samenwerken.

Woerden, 8 juni 2018

Namens het bestuur van de SHHV

Lex Albers en Niek de Kort